

Az első esztendő együtt

A múlt héten egyik ismerőssel akartam beszélni Szatymazon, s öt kutatva egészen véletlenül vetődtem el a Lenin Termelőszövetkezetbe. Nem volt szándékom, hogy írjak innen bármit is, de most, hogy a látogatás után átgondolom még egyszer a dolgot, úgy érzem, van mondanivalóm erről a szövetkezetéről, megérdemli ez a kollektíva, hogy megismerjék, sőt, megszeressék tagjait az emberek.

Amikor a hosszú tornácra léptem, egy asztal mellett ülve elsőnek a könyvelőt pillantottam meg, kétegyen pénzt számolgatót, írkált különböző könyvekbe, de aztán, hogy odaérkeztem, hamar abbahagyta a pénztárrendezést, s az ismerkedés után minden különösebb bevezető nélkül érdeklődni kezdett:

— Tud-e a járásban az elvtárs olyan szövetkezetet, ahol a terményelőlegén túl a tagok már

16 forint készpénz előlegét

is kaptak volna munkaegységünkint, mert mi már — mondta nagy büszkén — itt tartunk.

— Hát lehet, hogy van, de én bizony nem tudok róla — vallottam be őszintén. Hosszúkas, himlőhelyes arcán széles mosollyal folytatta a könyvelő:

— Bizony, a mi szövetkeztünknek, a Leninnek csak 204 holdnyi földje van, ez sem mind termő, s ráadásul még csak egy éve annak mindössze, hogy megalakult, tagja sem sok van, csak 17, de ezek aztán jó dolgos emberek, ég a kezük nyomán a munka.

El is hiszem, amit mond, mert a szövetkezet pénztárkönyve ugyancsak ezt bizonyítja. Kiderül ebből, hogy eddig a teljesített munkaegységekre összesen 57 ezer 446 forint ment előlegként, pedig

a java pénznek még ezután kell

„befolyjni” a kasszába. A pénzügyek megtárgyalá-

sa után csakhamar tájékozódok arról is, hogy a Lenin Termelőszövetkezet tagsága ugyancsak szépen teljesítette termelési tervét is. Sokkal több gabonájuk termett, mint ahogy azt korábban számították. Kenyérgabonából 2 kiló 74 dekát akartak osztani az eredeti terv szerint, de bizony „megbukott” a tervük, mert a vetőmag-szükséglet és a különböző tartalékok visszahagyása után minden munkaegységre nem kevesebb, mint 4 kiló 86 deka búza, meg rosz jutott. Csak burgonyából lett valamivel kevesebb, mint gondolták, de még így is jutott ebből is egy kiló 60 deka egységenként. Most sorra ide kellene írnom, mi mindent osztottak eddig a Lenin Termelőszövetkezetben, de gondolom, elég lesz az is, ha csak a termények értékét írom ide: 32 forint 14 fillér, ehhez hozzáadva a már szintén kiosztott 16 forintnyi készpénz: 48 forint 17 fillér, és

ez nem kevés, de még több is lesz,

jóval több, ez kiderül majd a következőkből is.

Lassan délre hajlott az idő. Az asszonyok ebédet hoznak embereiknek, s azok a tornác hosszú asztala mellett jóízű falatozásba kezdnek. Közben megkérnek: az eredményekről írjak sokat, mert a faluban is sok a kétkedő, aki azt mondja: nem lehet az igaz, amit a Lenin Tsz tagjai mondanak, lehetlenség az, hogy alig kezdtek valamivel, s máris ennyire vitték volna. Hadd győződjön meg, hogy nem ámtunk mi senkit, ha éppen akarja valaki, tulajdon két szemével is meggyőződhet erről. Aztán kérésükre ígéretet kell tennem, hogy közülük a jó munkáért nem dicsekre meg senkit, mert itt — mint ahogy ők mondják — minden ember

egyformán jó dolgos.

Egyszerre többen is helyeslik az idősebb bácsi szavait: úgy

van, dicsegni mindenkit, aki nálunk van, vagy senkit. Ebben megegyeztünk, s hallgatom tovább az asztalnál ülő nem bőbeszédű, de eléggé tárgyilagos, kimért szavú embereket. Elmondják, hogy amit eddig osztottak, bizony az mind, az első fillértől az utolsóig, saját munkájuk eredménye. Idegen pénz nincs abban egy fillér sem. Ami volt, rövid hitel, azt már visszafizették.

Pontos számokkal ismét a könyvelő szolgál. A nyáron gyümölcsből és apróságokból kerekén 133 ezer forintot árultak, 30 ezer forint jön még szőlőért és gyümölcsért, több mint 100 ezer forint gyökereztetett szőlővesszőért, s ilyenek a termelési terv után a jóval több, mint negyedmillió forintos pénzbevételi terv is teljesítve lesz.

A Lenin Tsz emberei eléggé óvatosak a számításban, de azért már meg merik mondani mindenkinek, hogy igaz, csak 45 forint egynéhány fillért terveztünk munkaegységenként, de úgy dolgoztunk, hogy az 50-nek sem lesz hija,

bár sok pénz kell

a fiatal, alig egyéves gazdaság továbbfejlesztésére is.

Sok olvasónk kérdezi most bizonyára: miben van e siker titka, hiszen vannak szövetkezetek többen a járásban, melyek 6—8 éves fennállás után sem tudnak hasonló eredménnyel dicsekedni. Bizony ez igaz. Hogy mégis mi a siker titka, Mekler Ferenc és néhány barátja így magyarázza meg:

— Nálunk nem nézi senki sem, hogy egy-egy munkáért hány munkaegység jár, hanem azzal törődünk, hogy mennyi haszna van annak a munkának, amiért egy munkaegység jut.

Egyszóval a fiatal Lenin Tsz tagjainak sikere a közös vagyon szeretetében, egymás megbecsülésében, s a munkához való jó viszonyban van.

Csepő József

Mi a helyzet a Népfronttal?

A szerkesztőség ezt az írást vitaindító cikként közli. Kérjük, hogy a Hazafias Népfront-mozgalom munkájának megjavításáért minél többen mondják el véleményüket, javaslatukat; a társadalom minden rétegének képviselői, a párt és a népfront funkcionáriusai.

Hazánk minden becsületes emberének, bár világnézeti különbségek lehetnek közöttük, őszinte és természetes vágya a béke, a nyugodt, gondtalanabb élet. Ezek az emberi megnyilvánulások nem választhatók el a haza fogalmától, sorsától sem. Törtenelmi tény: ha boldogul a haza — boldogul a népe. A nép, amely létrehozta ármany és kemény megpróbáltatások közepette is az előbb-rejutást.

A párt tántoríthatatlan szándéka — erre mutat Központi Vezetőségének júliusi határozata —, hogy az elmúlt évek hamisításaival, tévedéseivel, arcpirító és gyalázatos törvénytöréseivel leszámolva tevékenységében mindig és egyre kiteljesedtebben juttassa érvényre a legszentebb törvényt: a népjólét emelését. A határozat — megint leírjuk — megjelölte a célt, a fejlődés tiszta irányát. Am nem „csodaszert”, azonban feltételeket teremt. A célkitűzésből kielegítő valóság nemzeti egységgel, egész társadalmunk erejével lesz. S itt következik a Hazafias Népfront jelentősége, szerepe. Vegyünk sorjába ezzel összefüggő, csupán néhány kérdést. — néhány gondolatot.

Van is, meg nincs is

Kezdjük azzal, mi a helyzet a népfronttal? Az élet sűrűjében járva és a tényleges valóságot vizsgálva azt a megállapítást kell tenni, hogy van is, meg nincs is. Különbözik az egyik termelőszövetkezeti ember, — aki maga is tisztséget visel a népfrontban —, ezt körülbelül így fejezte ki: «A népfront valahogy olyan, mint a délibáb, szóval fel-feltűnik, aztán nem látni a nyomát.»

Ha a dolog formális részét nézzük (a népfrontnak vannak irodái, a szegedi elnökség is üléseket tart időnként, rendeznek egy ünnepséget, vagy előadást, mondván, hogy a népfront csinálta, akkor van népfront. Am ha azt vizsgáljuk, hogy tudatos-e, tudják-e az emberek, hogy mi a népfront, hogy érzik-e tevékenységét (bár lehet, egyesek különböző „vonalságból” ennek ellenkezőjét állítják) azt a sajnálatos megállapítást kell tenni, hogy hazánkban ma nincs népfrontmozgalom. Nyilvánvaló, hogy a tényleges, élő, eleven munka a tartalom szempont-

jából a legfontosabb. Hát ezeket becsületesen ki kell mondani.

Tényleges mozgalomná kell tenni a népfrontot, olyan-ná, hogy gyakorlati szerepe legyen az országos és helyi politikában. A többi között azt is jelentené ez, hogy önállóan kezdeményezne és kritizálna is úgy, hogy foganatja legyen. Az emberek valóban ezeken keresztül alkotnak véleményt a mozgalom komolyságáról, szerepéről. Annnyit ér a népfront, amennyi eredményt felmutat. Különböző módon, de lényegében azonos tartalommal fogalmazta ezt meg a főiskolai tanár, a textilgyári munkásnő, a főkönyvelő és a dolgozó paraszt. Százszorosán, ezerszeresen igazuk van!

A népfront politikai mozgalom, legalábbis azzá kell tenni. Fokozottabb önállóságot, vagy, ha úgy tetszik, külön véleményre való jogot kell adni a népfrontnak, a pártbizottságok által tett egyes javaslatokkal szemben. Most valahogyan olyan a helyzet, hogy a népfront a pártbizottságok függeléké. A népfront így hát vajmi keveset foglal állást az országos, vagy a helyi politika ilyen, vagy olyan kérdéseiben. Vonatkozik ez Szegedre is. Szóval nagyobb önállóságot, kezdeményezésre és kritikára való jogot a népfrontnak, természetesen a népi demokrácia alapján. A szükséges pártirányítást és vezetést pedig, ha kell vitákkal, de mindig meggyőzéssel, s nem katonás, vezényszavas módszerekkel kell érvényesíteni.

Lehet-e „ellenzéki”?

Anélkül, hogy különösebb elvi fejtegetésbe bocsátkoznánk, megállapíthatjuk: a népfront a párt szövetségeseinek, a párt és a tömegekhez való viszonyának, a hazafias, demokratikus erők összefogásának kérdése is. A célt, közös ügyünket: a haza és a nép előbbre jutását társadalmunk összefogásával valósítjuk meg. Hazánkban nincs több pártrendszer, mint például a Német Demokratikus Köztársaságban, Kínában, s ez is aláhúzza, hogy nálunk fokozottabb jelentősége van a népfrontnak. Nem baj, sőt kell is, hogy egyes kérdésekben „ellenzéki” legyen. Ez az „ellenzékiesség” természetesen nem a párttal, a népi demokráciával való szembenállást jelentené. Am igenis azt, hogy lehet külön véleménye, javasolhat, kritikálhat. Erre sajnos nemigen lehetne példát felhozni a jelen helyzetben, 1954-ben és 1955 elején sok biztató eredménye volt a megújuló népfront-mozgalomnak, az egyesek hibák ellenére is. Olyan társadalmi erők kapcsolódtak be a politikai életbe, amelyek éppen az előző években elkövetett politikai hibák miatt maradtak távol.

És 1954 után jöttek az újabb hibák, meg a márciusi határozat. Ez — a júliusi határozatot követő helyes intézkedések is bizonyítják — eltűzölte a népfront-mozgalomban előforduló késztetéseket. A jobboldali és tegyük hozzá, hogy baloldali hibák ellenére is az időben egészében véve a népfront-mozgalom, mint a nemzeti összefogás kifejezője mindig pozitív volt. A legjobb bizonyíték erre az, hogy a politikai életben — Szegeden is — fellendülést hozott. A pártvezetésben, a párt politikájában elkövetett hibák következtében nemcsak megkezdte a népfront fejlődését, hanem össze is szűzökött. Most arról van szó, hogy őszintén megszüntetve a régi hibákat, fellendítsük a mozgalmat. Mert a népfront nem lehet — és nem is — taktika valamiféle sakkhúzás, hanem elv. Megsértése — az életből tudjuk valamennyien — káros következményekkel jár.

És az összefogás!

A népfrontban a különböző osztályok, rétegek építő össze-

fogásának kell megteremtődni. Ehhez Szegeden is a még meglevő szektás jelenségek leküzdése is kell.

Az MDP Központi Vezetőségének júliusi határozata kimondja: „Az eddigig fokozottabban kell biztosítani, hogy a népfront-mozgalomban aktívan részt vehessen minden hazafias, demokratikus, a békét támogató dolgozó, háziasszony, kisember, diák, stb. El kell érni, hogy a népfront-bizottságok vezetésébe is nemzetiégre, világnézetre és vallásos meggyőződésre való tekintet nélkül nagy számban megválasszanak demokratikusan gondolkodó, a népet szerető pártönkivülieket!”

Tehát meg kell találnunk a módját, hogy a közvéleménynek a volt demokratikus pártok által képviselhető része megtalálja politikai kifejezés módját. Volt ilyen öröndetes törekvés Szegeden, de aztán megtorpanás következett. Most a feltételek adottak arra, hogy eltekintve „hét-mérföldes léptekkel” előrébb jussunk. Miért ne vonjuk be Szegeden is a népfront munkájába, pozícióiba is az arra érdemes volt demokratikus pártok tekintélyes, becsületes vezetőit? Még akkor is, ha világnézet dolgában különbség van közöttünk, Világos, hogy a személyes kapcsolat talánál kifejezőmódot az egyes pártönkivüli rétegek, ez bizalmat is gyújt bennük.

A becsületes, hazájukat szerető és érte tenni tudó pártönkivülieknek ott a helyük a népfront vezető szerveiben is. A népfront négy országos titkára kommunista; gyakorlatilag ők vezetik a népfront-mozgalmat. Az alsóbb vezető apparátusoknál a többség a párttagokból kerül ki. Szegeden a Hazafias Népfront városi bizottságának titkára és két politikai munkatársa párttag. Csupán a gazdaságvezető pártönkivüli. Hát hogyan érvényesül itt a vezetésben a pártönkivüliek véleménye? Félreértés ne essék, nem arról van szó, hogy a népfront felsőbb és alsóbb vezető szerveiben ne legyenek kommunisták, hanem arról, hogy a pártönkivüliek is megfelelő mértékben helyet kapjanak. A népfront-mozgalom befolyása, hatékonysága és tekintélye is ezt kívánja.

Az osztályharcra szóló sztálini elmélet, mivel az élettől elrugaszkodott; ismeretes, hogy téves volt, nagy károkat okozott. Sajnos korábban erről sem mertünk szólni; nem engedtek.

Osztályhare van, de nem igaz, hogy ez a szocializmus előrehaladásával, — írjuk ide az elkövetett szavakat: állandóan éledződik. Nos, a kulák, a volt tökéletes is részt vehet a népfront-bizottság által rendezett összejöveteleken, vitákon. Ők is teljes jogú állampolgárai az országnak, megilleti őket az a jog, amelyet az alkotmány a haza polgárai számára biztosít.

Előterbe került nálunk is az emberek átnevelése. Lehetséges-e, és hogy így van, számos tényt talánunk erre Kínában, Lengyelországban is. Lehete ezt már bizonyítani magyar esetekkel is.

A tartalom vonzza az embereket

A népfront — politikai tömegmozgalom. S hogy valójában azzá váljék, az kell, hogy tudatos legyen az emberekben, világgá váljék mire való. Semmi esetre sem lehet helyeselni, hogy a népfront Szegeden is begyűjtéssel foglalkozott. A helyi politika kérdéseiben általában hallgatnak. A termelési bizottság Szegeden is nagy erővel és lelkesen fogott munkához a népfront keretében. Később — talán azért, hogy ne kelljen a saját fejükkel gondolkodniok — a Földművelésügyi Minisztérium hatáskörébe osztották; „államosították”. Ezt sem lehet helyeselni. A nagy műltra visszatekintő gondakörök ügyében is intézkedésre volna szükség; tisztá vizet öntve a pohárba.

Kialakításra vár a népfront-mozgalom formája, kerete. Mindannak a gyakorlatnak a kialakítása: hogyan vegyen részt a népfront az országos és helyi politikai, gazdasági és kulturális életben. Ez csak akkor alakul ki, ha tartalommal töltjük meg, s tényleges munka eredménye adja a súlyát. Ez vonzza az embereket, ez a legmeggyőzőbb érv arra, hogy mi a népfront.

Morvay Sándor

MIT ÉR AZ AGITÁCIÓ,

ha a pártszervezet nem tud intézkedni

Ma is ugyanazok az arcok, mint tegnap és tegnap ugyanazok voltak, akik tegnapelőtt. Csak néhányan cipelik szakadásig a fodortelepi pártszervezet tagjai közül a környékben lakók gondját. Akár csak éveikkel ezelőtt. A többi félrehúzódik az agitációtól.

Erről folyik a beszélgetés a pártvezetőségi tagok és a népnevelők között. Nagyon nehéz a munka. Sok időt, türelmet és fáradságot vesz igénybe az emberekkel való törődés. Mert a júliusi párt-határozat után egyre jobban belátják, hogy csak érvekkel és az elhangzott javaslatok megszívlelésével lehet formálni az emberek gondolkodását. Csak hogy éppen itt van a bökkenő. A lakosság látja, hogy szerény igényeik kielégítése ügyében sem tud intézkedni a pártszervezet, ezért itt is, ott is bezárul a népnevelők előtt a kiskapu. De, ha nem is zárul be, meg lehetősen

hűvös a fogadtatás.

Félig-meddig meg is lehet ezt érteni. Az emberek manapság — mind eddig is sokszor — zaklatásnak veszik, ha a termelőszövetkezetbe lépésre, meg a szántás-vetésre olyanok biztatják őket, akik nem szövetkezeti tagok és a paraszti mesterséghez vajmi keveset értenek. Meg azután nem is látják sok értelmét a beszélgetésnek. Már régóta indítványozzák a pártvezetésnek, hogy a Vásárhelyi sugárút végén lévő vámházban létesítsenek két ideiglenes tantermet, mert égető szükség van rá. Most mégis azt hallják:

a város eladta a vámházat

egy magánszemélynek, valami potom összegért, noha mindenki tudja, hogy csak a tetőszervezete háromszor annyit ér. Ugyanannak a személynek adta el a város

a vámház mellett lévő széntelepet is, ami azt jelenti, hogy az asszonyoknak most már másfél-két kilométer távolságról kell talicskázniok a tüzelőt.

Háborognak emiatt a pártszervezetben is.

— Hát már csak nagyon szegény lehet a mi városunk, ha a vámházat is eladta — jegyzi meg gúnyosan egy idős pártmunkás.

Hogy őszinték legyünk, mi sem értjük azt a vámház eladást. Nagyon kellene olyan helyiség is, ahol a fodortelepi és a petőfitelepi DISZ-fiatalok szervezett életet élhetnének, vagy különböző előadásokat tartanának a lakosság-nak. A pártszervezet a vámházal szemközt lévő kocsmát szeretné erre a célra, azt mondják társadalmi munkával át is alakítanák. Igen ám, de sokan igényt tartanak a kocsmára is. Amikor híre ment, hogy a pártszervezet

iljúsági székhezát akar

létesíteni helyette, az italt szerető emberek aláírást kezdtek gyűjteni, hogy maradjon meg a kocsmá.

Melyikre van nagyobb szükség. A józan ész, meg az erkölcs szerint inkább kultúrház, mint italmérés. Viszont elég sokan vannak, akik azt mondják: a város szélén szükség van egy kiskocsmára. Nem érték tehát a fodortelepi párttagok, miért kellett eladni a vámházat, amikor helyiség-gondokkal küzd a város.

Mivel a népnevelők látják, hogy a pártszervezet semmit nem tud elintézni a lakosság kérésének megfelelően, csak kénytelen-kelletlen mennek agitálni. Egyébként sem nagy a népnevelő-gárda létszáma, de ebből is

csak négyen jelentek meg

vasárnap, hogy kimenjenek agitálni a termelőszövetkezet mellett. Ilyen körülmények

között inkább csak beszélnek arról, hogy a fodortelepi pártszervezetben agitáció folyik, de a valóságban ez nem sokkal több a semminél.

Komolyan felmerül a kérdés: szükség van-e agitáció-ra, ha a pártszervezet — rajta kívül álló okokból — nem képes intézkedni, hogy a lakosság javaslatai gyakorlatban meg is valósuljanak?

Lengyel diákküldöttség érkezett Szegedre

Fogadás a pályaudvaron — megbeszélés a diákklubban

Kedden délelőtt érkezett meg a Szegedi Tudományegyetem meghívására a 22 tagú lengyel diákküldöttség Jan Reychman professzor, a neves lengyel turkológus vezetésével. A küldöttséggel érkezett meg Jan Detko, a varsói lengyel tanszék tanársegédje, míg Jan Sobolewski, a varsói magyar tanszék adjunktusa már néhány napja Szegeden tartózkodik.

A lengyel diákokat a szegedi egyetem részéről Koltay Kastner Jenő tanszékvezető egyetemi tanár, Nacsády József adjunktus és Kordé Imre tanársegéd fogadta. A diákküldöttséget az Irinyi János kollégiumban helyezték el, ahol kipihenték az utazás fáradalmait. A fáradság azonban nem akadályozta meg őket abban, hogy mindjárt az első órában megtekintsék a várost, ahol előreláthatólag tíz napig fognak tartózkodni. A város nagyon tetszett a lengyel diákoknak, dicsérték az ízléses és szép kirakatokat és „az utcák tisztaságát” — a szegediek nagy meglepetésére.

Délután öt órakor az egyetemi diákklub helyiségében a lengyel és magyar professzorok és a lengyel diákok megbeszélést tartottak, hogy miként tölthetnék el a ven-

dégek leghasznosabban a szegedi napokat. Baróti Dezső rektor rövid üdvözlő szavai után közösen beszéltek meg szegedi programjukat.

A hallgatók nyolcvan százaléka magyar-szakos diák. Szakdolgozatuk témáját — amit Lengyelországban magiszteri dolgozatnak neveznek — magyar forrásmunkák alapján akarják megírni. Íme néhány dolgozat-cím: »A magyar és lengyel irodalmi sajtó kezdetei», »A konzervatív nemes típusai a lengyel és a magyar drámában», »Lengyel—magyar kapcsolatok a humanizmus korában», »Jóka Lengyelországban», »A hallgatókat érdeklődési körük és szakdolgozati témájuk szerint beosztották a témakört legjobban ismerő szegedi egyetem oktatók mellé. A reáludományokkal foglalkozókat a megfelelő intézetek fogják munkájukban segíteni.

A lengyel diákok már szerdán hozzakezdenek a munkához, de az egyetem vezetősége szórakozásukról is gondoskodni kívánt. Szerdán este meglepetésként a Szegedi Nemzeti Színházban Verdi: Trubadur című operáját, vagy a »Tanár úr kérem» c. új magyar filmet,